

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av vissa till Lunds domkyrka utgående avgifter, m. m.

Genom en den 26 februari 1937 dagtecknad proposition, nr 234, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden föreslagit riksdagen bland annat att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning angående upphörande av vissa till Lunds domkyrka utgående avgifter.

Propositionen har i ovanangivna del hänvisats till lagutskott samt behandlats av första lagutskottet.

Det framlagda förslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

förordning angående upphörande av vissa till Lunds domkyrka utgående avgifter.

Med upphävande av häremot stridande bestämmelser förordnas som följer:

1 §.

Kronotonde, som erlægges till Lunds domkyrka för fastighet, till vilken domkyrkan ej har äganderätt, skall upphöra att utgå för tid efter år 1937 mot ersättning till domkyrkan av statsmedel.

Ersättningen skall utgå med tjugufem gånger utskyldens årliga belopp, därvid värdet av spannmål vari utskylden utgöres skall beräknas efter 1937 års tioåriga medelmarkegångspris litt. C med tillagd forsellönersättning av 8 öre kubikfoten för råg och korn samt 6 öre kubikfoten för havre.

2 §.

Domkyrkans rätt till städjeavgift vid åboombyten å domkyrkan förut tillhöriga fastigheter skall upphöra mot ersättning till domkyrkan av statsmedel med ett belopp av 3,140 kronor.

3 §.

Innehavare av i stad belägen fastighet, för vilken jordskyld utgår till domkyrkan, äger friköpa sig från skyldigheten att utgöra sådan avgift mot erläggande till domkyrkan av ett belopp motsvarande tjugufem gånger avgiftens årliga belopp.

4 §.

Ersättningsbelopp, varom i 1, 2 och 3 §§ sägs, skola, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, fonderas, och skall avkastningen användas till domkyrkans behov.

5 §.

Ränta, äcke- och dagsverkskorn samt kronotionde, som utgå till domkyrkan för fastighet vilken är för domkyrkans räkning utarrenderad, skola upphöra att utgå så snart det, med hänsyn till bestämmelse i gällande arrendekontrakt om skyldighet för arrendator att utgöra dylika avgifter, kan ske utan förlust för domkyrkan.

6 §.

Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1937.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för det framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I skrivelse den 24 maj 1933, nr 240, gjorde riksdagen framställning där- om, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning, huruvida till Lunds domkyrka utgående avgifter av fastigheter, vartill äganderätten icke tillkomme domkyrkan, måtte kunna bringas att upphöra, samt att därvid ock toges i övervägande, huruvida och på vad sätt ränta och tiondespannmål av domkyrkans egna fastigheter ävensom domkyrkan tillkommande lösningsrätt vid försäljning utom börd måtte kunna upphöra, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Med anledning av bland annat riksdagens nyssnämnda framställning tillkallade chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts den 8 december 1933 lämnade bemyndigande numera kammarrådet H. Skoglund såsom sakkunnig att inom finansdepartementet biträda med utredning om upphörande av vissa å jorden vilande pålagor m. m. Skoglund överlämnade med skrivelse den 31 mars 1936 en promemoria, innefattande utredning jämte förslag till bland annat *förordning angående upphörande av vissa fastighetsavgifter till Lunds domkyrka*.

Över Skoglunds författningsförslag och promemoria avgåvos yttranden av

domkyrkorådet, domkapitlet och stiftsnämnden i Lund samt av länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län ävensom av kammarkollegiet.

Enligt domkyrkans jordebok utgå av de från domkyrkan *försålda egendomarna* följande årliga avgifter:

- a) ordinarie ränta,
- b) landgillespannmål,
- c) äcke- och dagsverkskorn samt
- d) kronotiondespannmål.

I domkyrkans stat upptagas bland domkyrkans inkomster av fastigheter tillika bland annat:

- e) städjeavgifter vid åboombyten, och
- f) jordskyldsmedel, sistnämnda avgift utgående — på ett undantag när — av stadsfastigheter.

Av domkyrkans *utarrenderade egendomar* utgå enligt jordeboken — förutom arrende — ordinarie ränta, äcke- och dagsverkskorn samt kronotiondespannmål.

I fråga om storleken av de nu nämnda avgifterna beräknas i propositionen årliga beloppet av ordinarie ränta, landgillespannmål samt äcke- och dagsverkskorn från de försålda fastigheterna utgöra sammanlagt 4,260 kronor 48 öre. Kronotiondespannmålen från de försålda fastigheterna upptages till ett årligt belopp av 3,100 kronor 60 öre. Städjeavgifter vid åboombyten ha i medeltal utgått med 125 kronor 63 öre för varje år. Jordskyldsmedlen från stadsfastigheter uppgå till ett sammanlagt belopp av endast 25 kronor 24 öre och utgöras från icke mindre än 31 stycken fastigheter.

Det i propositionen framlagda förslaget, vilket i huvudsak överensstämmer med vad den sakkunnige på motsvarande punkter föreslagit, innehåller i stort sett följande bestämmelser.

Beträffande först av de *försålda egendomarna* utgående ordinarie ränta, landgillespannmål samt äcke- och dagsverkskorn anses dessa avgifter vara att betrakta såsom frälseskatteräntor, för vilkas avlösning lagen den 8 november 1912 om avlösning av vissa frälseräntor bereder möjlighet. Departementschefen har i propositionen erinrat om att Kungl. Maj:t genom proposition (nr 122) till innevarande riksdag framlagt förslag angående ändring i nyssnämnda lag, samt tillagt att, därest denna lagändring genomfördes, ytterligare åtgärd till upphörande av Lunds domkyrkas frälseräntor icke syntes vara erforderlig. Sedan frälseräntorna sålunda upphört, anses jämväl den lösningsrätt, som jämlikt 4 kap. 5 § jordabalken tillkommer domkyrkan till utom börd försålda hemman varav frälseränta utgår, komma att upphöra, alldenstund lösningsrätten har sin grund i domkyrkans frälserätt till hemmanen.

Vad härefter angår kronotiondespannmålen av de försålda fastigheterna föreslogs av den sakkunnige att denna avgift skulle upphöra att utgå för tid efter 1937 emot ersättning till domkyrkan av statsmedel. Departe-

mentschefen som upptagit detta förslag har därvid anfört, att då denna kronotionde innehaves under enskild äganderätt och således torde vara av samma beskaffenhet som den kronotionde, vilken blivit av statsverket inlöst enligt förordningen den 11 september 1885 och därefter avskriven, statsverket syntes böra i enlighet med den sakkunniges förslag, som domkyrkorådet godkänt och vars genomförande kammarkollegiet icke velat motsätta sig, verkställa inlösen av domkyrkans kronotionde av de försålda fastigheterna.

Beträffande städjeavgifterna vid åboombyten föreslog den sakkunnige, att jämväl dessa avgifter skulle upphöra att utgå mot ersättning till domkyrkan av statsmedel med ett belopp motsvarande 25 gånger årliga medeltalet därav, eller med i runt tal 3,140 kronor. Departementschefen har härom anfört, att dessa avgifter rätteligen vore att anse såsom en i frälseräntan ingående förmån. Därest förutberörda förslag om ändring i 1912 års lag om avlösning av vissa frälseräntor genomfördes, skulle ersättning för sådana i frälseräntan ingående icke årliga förmåner som nu ifrågavarande städjeavgifter gäldas av statsmedel. Med hänsyn härtill och då det torde möta svårigheter att beträffande varje särskild fastighet uppskatta förmånens värde men totala värdet av förmånen kunde beräknas med ledning av vad under en längre tidsperiod bort tillkomma domkyrkan i sådana avgifter, syntes upphörandet av ifrågavarande avgifter enklast böra ske på det sätt den sakkunnige föreslagit, vilket jämväl godkänts av domkyrkorådet. En dylik lösning av frågan medförde att ersättning för förmånens värde icke skulle tagas i beräkning vid avlösning av domkyrkans frälseräntor.

Av stadsfastigheter utgående jordskyldsmedel föreslås skola bringas att upphöra på det sätt, att vederbörande tomtinnehavare berättigas att, såsom i ett par fall redan ägt rum, friköpa sig från skyldigheten att utgiva jordskylden genom att på en gång inbetala avgiftens efter 4 procent kapitaliserade belopp.

Vidkommande av de *utarrenderade egendomarna* utgående ordinarie ränta, äcke- och dagsverkskorn samt kronotiondespannmål föreslås att dessa avgifter skola utan vidare avskrivas, sedan de arrendekontrakt utlöpt, uti vilka föreskrift om deras utgivande meddelats. Den sakkunnige framhöll till motivering härav bland annat, att dessa avgifter numera reellt sett icke torde kunna betraktas annat än såsom en del av de för hemmanen utgående arrendeavgifterna.

Beträffande beloppet av den ersättning, som enligt förslaget skall utgå till domkyrkan, har tiondeersättningen i propositionen beräknats till 79,796 kronor. Härtill kommer ersättningen för städjeavgifterna, vilken ersättning enligt förslaget skall utgöra 3,140 kronor. I propositionen har Kungl. Maj:t jämväl äskat anslag för ändamålet, i vilken del propositionen hänvisats till behandling av statsutskottet.

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av det föreliggande författningsförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till förordning angående upphörande av vissa till Lunds domkyrka utgående avgifter måtte av riksdagen antagas.

Stockholm den 4 maj 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Klefbeck, Erik Anderson, Branting**, *Otto Wangson, Verner Andersson, Berglund* och *Roos**;

från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist, Hedlund* i Östersund*, *Lindmark**, *Johansson* i Krogstorp*, *Berg, Eriksson* i Toftered* och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
